

ISPASTERREKO UDAL FUNTSAREN ISAD

Identifikazio-arloa

Erreferentziazko kodea	ES 48020 AHFB/BFHA U48049
Titulua	Ispasterreko Udal Artxiboa
Data(k)	1525 - 1940
Deskribapen maila	Funtsa
Deskribapen-unitatearen bolumena eta euskarria	<ul style="list-style-type: none"> - Metro linealak: 0,97 m/l - Kaxak: 9 - Liburu solteak: 1 - Espediente-kopurua: 124 Papera.

Testuinguru arloa

Ekoizlearen izena	Ispasterreko Udala
Instituzio historia	<p>Ispaster Bizkaiko Lea Artibaiko eskualdean dago kokaturik, eta Gernikako eta Lumoko barruti judizialekoa da.</p> <p>Ispasterreko elizatea Busturiako merindadekoa zen, eta Bizkaiko Jaurerriko Batzar Nagusietako hamazazpigarren eserlekua hartu zuen.</p> <p>Egiatzatu denez, gizakiaren jarduera egon zen Mesolitikoko aldiari Kabeaga kobazuloan, eta molusku-biltzaileen populazioa 3.500 K.a. inguruan zegoela, Neolitikoaren lehen faseetan. Brontze garaiko hileta-barruti bat ere badago. Gainera, aztarnategiak daude Urriaga, Iperratxe Jentilkoba eta Otoyoko Jentilkoba haitzuloetan.</p> <p>Bizkaiko Lur Lauan gertatzen den bezala, Erdi Aroko instituzionalizazio-prozesuan, Ispaster elizate bihurtu zen. Elizateari buruz ezagutzen den lehenengo aipamena 1325ekoa da, Lekeitioko hiribilduaren fundazio-hiribilduaren gutunean.</p> <p>Ispasterrek gatazkak izan zituen Lekeitiorekin XV. mendean, batez ere mendien aprobetxamenduari dagokionez.</p>

Instituzio historia	<p>Parrokia-eliza 1519an sortu zen, Elizate horretan eta Amoroto eta Gizaburuaga elizan parrokiak eraiki ondoren. Hala, San Migel izenpean dagoen parrokia-eliza garai hartakoa da, baina XVII. mendean berritu eta aberastu egin zuten.</p> <p>Behe Erdi Aroan Bizkaiko lurralde osoan izandako bando-kideen borrokak jasan behar izan zituen, Lur Lauan eta hiribilduetan bezala, baita mendeetan zehar lurraldeak izan zituen gatazka armatuak ere, XIX. mendeko gerra karlistak eta XX. mendeko Gerra Zibila bereziki.</p> <p>Bere ekonomia landatarra izan da, nekazaritzakoa, abeltzaintzakoa eta basokoa. Burdinolak eta errotak zituen.</p> <p>Udalerrria ez zen inoiz industrializatu, ez XIX. mendean, ez XX. mendean, eta, ondorioz, batez ere lurraldeko eremu industrializatuenetara joaten ziren biztanleak etengabe galdu ziren. Populazio ugarien galera areagotu egin zen XX. mendeko 60ko hamarkadatik aurrera.</p>
Artxibo historia	<p>Udalerriko agiriak udal artxiboan gorde dira 1992an Bizkaiko Foru Agiritegi Historikora eraman arte. Lekualdaketak, funtsean, 1940 baino lehenagoko dokumentazio historikoa ekarri zuen, eta gainerako dokumentuak udal-artxiboan daude gordeta.</p> <p>Bizkaiko Foru Aldundiko Ondare Historikoaren Zerbitzuak dokumentazioa lekualdatu aurretik egindako txostenaren arabera, artxibo txikia da, eta Espainiako gerra zibilaren aurreko dokumentazio gehiena desagertu egin da.</p> <p>Artxiboa udaletxeko bigarren solairuko bi gelatan zegoen. Dokumentazioa kutxa eta pakete itxietan instalatuta zegoen. Artxiboa aurreko uneren batean ordenatuta zegoen, eta funtsen inbentario bat zegoen.</p>
Sarrera modua	<p>BFAHn gordailatutako dokumentazioa 1993ko martxoaren 17an sartu da, Bizkaiko Foru Aldundiak eta Ispasterreko Udalak aurreko urteko abenduaren 10ean sinatu zuten lankidetzak-hitzarmena betez.</p>

Eduki eta egitura arloa

Irismena eta edukia	Ispasterreko elizateak eta Udalak 1525 eta 1940 artean sortutako dokumentazio historikoa.
Balorazioa, hautaketa eta ezabaketa	Kontserbazio iraunkorreko dokumentazioa.

Sarrera berriak	Beste hitzarmen bat sinatuz gero, sarrera berriak egon daitezke.
Erakundea	Dokumentazioa Udal Artxibozainen Lantaldearen sailkapen-koadroaren bidez antolatu da, serie batzuekin handituta. Koadroa BFAHn dauden udalerrri guztietarako erabiltzen da, eta, beraz, baliteke udalerrri horretan sortutako dokumentazioaren artean serie batzuk ez islatzea. Gobernuaren, Idazkaritzaren eta Udal Administrazioaren eta Ogasunaren jarduerak hartzen ditu, honela: <ul style="list-style-type: none">– Gobernua: 28 dokumentu 1866 eta 1939 bitartekoak.– Idazkaritza: 67 dokumentu 1720 eta 1940 bitartekoak.– Ogasuna: 27 dokumentu 1894 eta 1940 bitartekoak.

Sartzeko eta erabiltzeko baldintzen arloa

Sartzeko baldintzak	Sarrera askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Erreproduktzio baldintzak	Erreproduktzio askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Dokumentuen hizkuntza/idazkera	Gaztelania.
Ezaugarri fisikoak eta baldintza teknikoak	Kontserbazio-egoera, oro har, ona da.
Deskribapen tresnak	Dokumentazio guztia katalogatuta dago, eta Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak erabiltzen dituen deskribapen-tresnen bidez eskura daiteke: <ol style="list-style-type: none">Sailkapen-koadroa.ARWE datu-basea, artxiboari buruzko katalogazioa kudeatzeko. Hainbat sarbide-puntu eta onomastika, toponimia eta gaikako indize ditu.ARIT datu-basea, kanpo-kontsultarako, aurrekoaren informazio eta sarbide berarekin.

Lotutako dokumentazio arloa

Jatorrizko dokumenturik ote dagoen eta horien kokalekua	Dokumentazio guztia originala da.
Kopiarik ote dagoen eta horien kokalekua	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoa gordetzen duen dokumentazioaren zati bat digitalizatzen eta Interneten erabiltzaileen eskura jartzen ari da. Sarbidea ARITen datu-basea ren bidez ere egiten da.

Kopiarik ote dagoen eta horien kokalekua	Akta-liburuak, 1830 baino lehenagoko dokumentazioa, 1900 baino lehenagoko dokumentazioa (planoak barne), eta 1910 baino lehenagoko biztanleen erroldak digitalizatu dira.
Lotutako deskribapen unitatea	Ispasterreko udalarekin lotutako dokumentu-iturriak daude BFAH osatzen duten ataletan, batez ere atal administratibo eta judizialean. Udalak 1860tik gaur arte sortutako dokumentazioa udaletxean gordetzen da. 1740 dokumentazio-kutxa ditu, 160 metro linealekoak. Inbentario bat eta datu-base informatiko bat ditu (GeScriptum aplikazioa), eta horren arduraduna idazkaria da. Harekin harremanetan jartzeko modua dago 946 842 999 telefonoan eta helbide elektronikoa honetan: udala@ispaster.net .
Argitalpenei buruzko oharra	López Musatadi, María Jesús (1998). Ispaster eta Ea: Azterketa historiko-artistikoa. Bizkaiko herrien monografiak. Bizkaiko Foru Aldundia. Bilbo.

Oharren arloa

Oharrak	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak artxibo historikoaren funtzioa betetzen du funtsak gordailutu dituzten udalerrientzat.
---------	--

Kontrol arloa

Artxibozainaren oharra	Actuaciones Culturales Estrategicas 4 SL enpresak Bizkaiko Agiritegi Historikoko udal-atalerako egindako deskribapena, bertako teknikariak gainbegiratuta.
Arauk edo erregelak	General International Standard Archival Description, Second Edition, ISAD (G) (Agirien Deskribapenerako Nazioarteko Arau Orokorra). Deskribapen Agirien Batzordeak hartutakoa Agirien Nazioarteko Kontseiluan, Stockholmen (Suedia), 1999ko irailaren 19-22an. Madril. 2000.
Deskribapenaren data	2020/01/20